

LOV ZVĚŘE

V NAŠICH HONITBÁCH

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

LOV ZVĚŘE

V NAŠICH HONITBÁCH

JOSEF DRMOTA

LOV ZVĚŘE V NAŠICH HONITBÁCH

JOSEF DRMOTA

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
jako svou 4290. publikaci
První vydání, Praha 2011
ISBN: 978-80-247-3644-0 (tištěná verze)
978-80-247-7491-6 (elektronická verze ve formátu PDF)

Lektoři publikace:

MVDr. Zdeněk Kolář, Petr Kolář

©Mgr. Josef Drmota, 2010

© Ilustrace: Mgr. Pavla Doležalová, MVDr. Zdeněk Kolář

© Foto: Mgr. Josef Drmota, Josef Drmota ml., Ing. Petr Jiříkovský, Ing. Jiří Kasina,
Miloslav Kratochvíl, Jaromír Zumr st.

Odpovědný redaktor: Jan Roubal

Sazba: Lucie Němcová

Vytiskly: Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s., Husova 1881, Havlíčkův Brod

Počet stran: 360

Publikace z nakladatelství Grada Publishing, a.s. si můžete zakoupit u svého knihkupce nebo objednat v Zákaznickém servisu nakladatelství Grada Publishing, a.s., U Průhonu 22, 170 00 Praha 7, tel.: 234 264 511, fax: 234 264 400, e-mail: obchod@grada.cz, www.grada.cz.

Na Slovensku objednávejte knihy na adrese: Zásielková služba Grada Slovakia, spol. s r. o., Moskovská 29, 811 08 Bratislava, Slovensko, tel.: 02/556 45 189, fax: 02/556 45 289, e-mail: grada@grada.sk

Upozornění

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována a používána v elektronické podobě, kopírována a nahrávána bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Pokud máte pocit, že byste nám chtěli sdělit něco ohledně této knihy, napište, prosím, na adresu redakce: brenkova@grada.cz

Motto:

Mnoha lidem je dáno rozhodovat o osudu živých tvorů.

***Jen málu z nich je však dáno činit tak s rozvahou,
rozumem a skutečným pochopením všech souvislostí.***

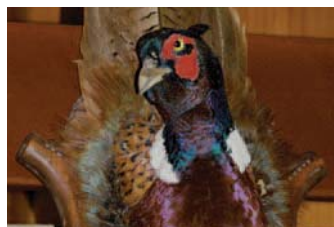
***Lukáškovi od strýce Pepy
24. dubna 2010***

OBSAH

1. PŘEDMLUVA 15

2. STRUČNÝ POHLED DO HISTORIE LOVU ZVĚŘE 19

3. LOV ZVĚŘE V SOUČASNOSTI 27

3.1. VÝZNAM LOVU ZVĚŘE	28
3.2. DEFINICE LOVU ZVĚŘE	31
3.3. ZÁKLADNÍ ZPŮSOBY LOVU	33
3.3.1. LOV ODSTŘELEM	34
3.3.1.1. LOVY OSAMĚLÉ	35
3.3.1.1.1. ČEKANÁ	37
3.3.1.1.2. ŠOULAČKA	46
3.3.1.1.3. SLÍDĚNÍ	52
3.3.1.1.4. LOVY LESTNÉ	56
3.3.1.1.4.1. Lov na újedi	57
3.3.1.1.4.2. Lov s použitím větřidel	58
3.3.1.1.4.3. Lov u myšího hradu	60
3.3.1.1.4.4. Lov vábením	61
3.3.1.1.4.5. Lov s volavci	63
3.3.1.2. LOVY SPOLEČNÉ	64
3.3.1.2.1. PLOUŽENÍ	69
3.3.1.2.2. KRUHOVÁ LEČ	73
3.3.1.2.3. NAHÁŇKA	76

3.3.1.2.4. NÁTLAČKA	82
3.3.1.2.5. NADHÁŇKA	83
3.3.1.2.6. NAHÁŇKA SE SLÍDĚNÍM	85
3.3.1.2.7. VODNÍ HONY	87
3.3.2. ZVLÁŠTNÍ ZPŮSOBY LOVU	88
3.3.2.1. NOROVÁNÍ	89
3.3.2.2. FRET KOVÁNÍ	95
3.3.2.3. SOKOLNICTVÍ	96
3.3.2.4. LOV NA OBNOVĚ	101
3.3.2.5. LOV SE ZRADILY	103
3.3.3. CHYTÁNÍ ZVĚŘE	104
3.3.3.1. ODCHYT SPÁRKATÉ ZVĚŘE	105
3.3.3.1.1. ODCHYT DO OHRAD	106
3.3.3.1.2. NASTŘELOVÁNÍ IMOBILIZAČNÍ LÁTKY	109
3.3.3.2. ODCHYT DROBNÉ ZVĚŘE	110
3.3.3.2.1. ODCHYT DO VLČKU	111
3.3.3.2.2. ODCHYT DO PODRAŽCE	111
3.3.3.2.3. ODCHYT DO TENAT	112
3.3.3.2.4. ODCHYT DO NÁHONCE	114
3.3.3.2.5. ODCHYT DO RUKÁVNÍKU	114
3.3.3.2.6. ODCHYT ONDATER	115
3.3.3.3. LAPÁNÍ PREDÁTORŮ	118
3.3.3.3.1. LAPÁNÍ DO SKLOPCE	119
3.3.3.3.2. LAPÁNÍ DO LAPÁKŮ	121
3.4. BEZPEČNOSTNÍ PRAVIDLA PŘI LOVU ZVĚŘE	124
3.5. MYSLIVECKÉ ZÁSADY LOVU ZVĚŘE	127
3.5.1. MYSLIVECKÁ RÁNA	128
3.5.2. ZNAČENÍ PO RÁNĚ A VYŠETŘENÍ NÁSTŘELU	130
3.5.3. DOSLED	138
3.5.4. DOSTŘELNÁ RÁNA	142
3.5.5. DOHLEDÁVKA	143
3.6. OŠETŘENÍ ÚLOVKŮ	144
3.7. LOVECKÉ TROFEJE	149
3.7.1. ODDĚLENÍ TROFEJE	151
3.7.2. PŘÍPRAVA TROFEJÍ PRO PREPARACI	153
3.7.3. OSTEOLOGICKÁ PREPARACE LEBEK	156
3.7.4. ÚPRAVA LEBEK PRO ZAVĚŠENÍ	160
3.7.5. ÚPRAVA OSTATNÍCH TROFEJÍ	162
3.7.5.1. ŠTĚTKY	163
3.7.5.2. HUBERTKY	165
3.7.5.3. OPORNÉ KOSTI	166
3.7.5.4. KELCE A ZBRANĚ	167
3.7.5.5. DROBNÉ TROFEJE PERNATÉ ZVĚŘE	169
3.7.5.6. PÍRKA A KELKY	171

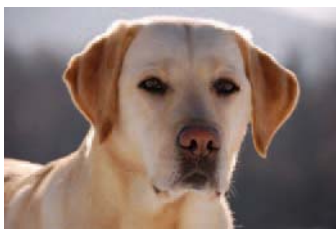

3.7.6. OŠETŘOVÁNÍ TROFEJÍ	172
3.8. STOPAŘSTVÍ	172
3.9. CHOVATELSKÉ ASPEKTY LOVU ZVĚŘE	175
3.9.1. HONITBA A PLÁNOVÁNÍ LOVU	178
3.9.2. PRŮBĚRNÝ ODSTŘEL	181
3.9.2.1. PRŮBĚRNÝ ODSTŘEL SAMČÍ ZVĚŘE	183
3.9.2.1.1. PRŮBĚRNÝ ODSTŘEL SRNCŮ	183
3.9.2.1.2. PRŮBĚRNÝ ODSTŘEL JELENŮ	184
3.9.2.1.3. PRŮBĚRNÝ ODSTŘEL DAŇKŮ	184
3.9.2.1.4. PRŮBĚRNÝ ODSTŘEL MUFLONŮ	185
3.9.2.1.5. PRŮBĚRNÝ ODSTŘEL ČERNÉ ZVĚŘE	185
3.9.2.2. PRŮBĚRNÝ ODSTŘEL HOLÉ ZVĚŘE	186
3.9.3. CHOVATELSKÉ PŘEHLÍDKY A HODNOCENÍ TROFEJÍ	188
3.9.4. ODHAD VĚKU ZVĚŘE	193
3.9.4.1. VŠEOBECNÉ ZÁSADY PRO ODHAD VĚKU ŽIVÉ ZVĚŘE	193
3.9.4.2. VŠEOBECNÁ VODÍTKA PRO ODHAD VĚKU ULOVENÉ ZVĚŘE	198
3.9.4.2.1. CHRUP	199
3.9.4.2.2. OSIFIKACE KOSTÍ	202
3.9.4.2.3. PUČNICE A PEČETĚ	204
3.9.4.2.4. ROČNÍ VRUBY A KROUŽKY	204
3.9.4.2.5. ODHAD VĚKU PERNATÉ ZVĚŘE	205
3.10. LOV ZVĚŘE A MYSLIVECKÉ TRADICE	206
3.10.1. MYSLIVECKÁ MLUVA, ODÍVÁNÍ A MYSLIVECKÁ ETIKA	207
3.10.2. TRADICE NA SPOLEČNÉM LOVU	209
3.10.3. LOV S PRŮVODCEM	211
3.10.4. TROUBENÍ PŘI LOVECH A DOPROVODNÝCH AKCÍCH	212
3.10.5. ÚLOMKY	214
3.10.6. PRVNÍ KULE, POSLEDNÍ BROK	216
3.10.7. LOVECKÉ PRÁVO	217
3.10.8. STRÁŽ U ZHASLÉHO KUSU	217
3.10.9. PASOVÁNÍ NA LOVCE ZVĚŘE	218
3.10.10. ZÁLOMEK	219
3.11. LOVECKÁ VÝBAVA A PSI	221
3.11.1. ODĚV A DROBNÉ DOPLŇKY	223
3.11.2. LOVECKÉ NOŽE	225
3.11.3. LOVECKÉ PALNÉ ZBRANĚ	227
3.11.3.1. KULOVNICE	228
3.11.3.2. BROKOVNICE	230
3.11.3.3. STŘELIVO	231
3.11.4. OPTIKA	233
3.11.5. LOVEČTÍ PSI	236

4. SPECIFIKA LOVU VYBRANÝCH DRUHŮ ZVĚŘE 241

4.1. ZVĚŘ SPÁRKATÁ	242
4.1.1. JELEN LESNÍ (EVROPSKÝ)	243
4.1.2. PRASE DIVOKÉ	249
4.1.3. SRNEC OBECNÝ	259
4.1.4. DANĚK EVROPSKÝ (SKVRNITÝ)	267
4.1.5. MUFLON	270
4.1.6. KAMZÍK HORSKÝ	272
4.1.7. JELENI SIKA	273
4.1.8. JELENEC BĚLOOCASÝ A KOZA BEZOÁROVÁ	274
4.2. ZVĚŘ DROBNÁ SRSTNATÁ	275
4.2.1. ZAJÍC POLNÍ	275
4.2.2. KRÁLÍK DIVOKÝ	278
4.3. ZVĚŘ DROBNÁ PERNATÁ	280
4.3.1. BAŽANT OBECNÝ A BAŽANT KRÁLOVSKÝ	280
4.3.2. KROCAN DIVOKÝ	284
4.3.3. HOLUB HŘIVNÁČ A HRDLIČKA ZAHRADNÍ	285
4.3.4. KACHNY A LYSKA ČERNÁ	286
4.3.5. DIVOKÉ HUSY	289
4.3.6. KRKAVCOVITÍ	290
4.3.7. OSTATNÍ DRUHY LOVNÉHO PTACTVA	294
4.4. DROBNÉ ŠELMY	295
4.4.1. LIŠKA OBECNÁ	296
4.4.2. JEZEVEC LESNÍ	302
4.4.3. KUNA LESNÍ A SKALNÍ	304
4.4.4. TCHOŘI	306
4.5. ZAVLEČENÉ DRUHY ŽIVOČICHŮ	307
4.6. HISTORICKÝ POHLED NA LOV DALŠÍCH DRUHŮ ZVĚŘE	310
4.6.1. ZVĚŘ PERNATÁ	310
4.6.2. ZVĚŘ SRSTNATÁ	315

5. HISTORICKÉ METODY LOVU ZVĚŘE 321

5.1. LOVECKÁ ŠTVANICE	322
5.2. POUŽITÍ CVIČENÝCH ZVÍŘAT K LOVU	323
5.3. CHYTÁNÍ DO VAZEB	324
5.3.1. TENATA A TENÁTKA	324
5.3.2. PŘÍKRAJNÍK	324
5.3.3. SNĚHOVKA	325
5.4. LOV DO JAM	326
5.5. TLUČKY	326
5.6. STUPKA	327
5.7. KAPKAN	328
5.8. LOV DO TORZNÍCH PASTÍ A ŽELEZ	329
5.9. JESTŘÁBÍ KOŠ	330
5.10. OKA	330
5.11. PARFORSNÍ HON	332
5.12. PLACHTOVÉ HONY	334
5.13. STARŠÍ METODY LOVU VODNÍ PERNATÉ ZVĚŘE	335
5.13.1. KAČENÁRNA	335
5.13.2. LOV NA „OHEŇ“	337
5.13.3. KACHNICE	337
5.14. LOV NA VÝROVCE	337
5.15. VLČÍ ZAHRÁDKA	339
5.16. SAMOSTŘÍL	340
5.17. TRÁVENÍ ZVĚŘE	340
5.18. ČIŽBA	341

6. ZÁVĚR 345

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY 349

8. REJSTŘÍK 353

PŘEDMLUVA

Lov zvěře patří k nejstarším aktivitám člověka. V historii lidského rodu plnil odpradávná důležitý úkol dodavatele hodnotné potravin i důležitých surovin. Protože rozvíjející se zemědělská výroba převzala z velké části jeho původní úlohu, změnil se lov pod vlivem vývoje společnosti ve svoji vyšší, racionálnější a promyšlenější formu, kterou označujeme jako myslivost. Ta pak přetrvávala, ať již v roli profesní či zájmové činnosti, v našich geografických podmínkách do dnešních dnů. I v současné kulturní krajině a společenském prostředí představuje důležitou činnost. Jejím stěžejním úkolem je **cílená správa obnovitelného přírodního zdroje**, který představují volně žijící druhy lovné zvěře.

Žijeme v náročné době kladoucí vysoké požadavky na každého z nás, na naši profesionalitu, na naše vysoké pracovní nasazení. Obdobné požadavky jsou tedy zcela přirozeně kladeny také na myslivce, kteří zvěř obhospodařují. S tím spojené úkoly však nejsou schopni plnit bez dostatečně kvalitní poznatkové základny a bez dostatečně kvalitního systému základního i průběžného vzdělávání. Na tuto skutečnost pamatuje mimo jiné také Zákon o myslivosti, který definuje požadavky kladené na přípravu uchazečů o lovecký lístek a předepisuje vzdělání mysliveckých funkcionářů na nejrůznějších úrovních.

Systém mysliveckého vzdělávání je v České republice již tradičně postaven na rozčlenění poznatků do sedmi výukových oblastí. Věnovány jsou po řadě myslivecké výchově (historii myslivosti, mysliveckým tradicím a zvykům), myslivecké a související legislativě, myslivecké zoologii, problematice chovu a péče o zvěř, lovecké kynologii a nemocem zvěře, mysliveckému střelectví a konečně oboru, který nás ve vztahu k této publikaci nejvíce zajímá. Tento obor se zkráceně označuje jako **lovectví**. Uvedené schéma je s drobnými odchylkami a doplňky respektováno autory většiny odborných publikací i lektory v kurzech myslivosti na nejrůznějších úrovních.

V souladu s uvedenými předpoklady jsem si proto dovolil postupovat také v průběhu přípravy celkové koncepce této knížky. Byl bych ovšem velice nerad, kdyby byla chápána pouze jako typická učebnice jednoho konkrétního předmětu. Využitelnost textu a doprovodných materiálů se pro tento účel pochopitelně přímo nabízí a lze ji v tomto směru samozřejmě doporučit. Současně si však dovoluji vytyčit i poněkud širší cíl. Je jím vytvoření **populárně naučné publikace**, ve které snad najdou ponaučení všichni praktikující myslivci, přátelé tohoto starobylého oboru lidské činnosti i ostatní zájemci o veškeré dění v přírodě. Přestože si v současném společenském ovzduší nedělám přílišné iluze o oslovení opravdu širokého spektra čtenářů, dovolím si zpracovaný text doporučit, snad poněkud paradoxně, k nahlédnutí také skalním odpůrcům myslivosti. Možná že v něm naleznou smysluplné a především pravdivé odpovědi na mnohé otázky, kterými se mnohdy velmi laicky a povrchně, nicméně s o to větší vervou zabírají.

Na tomto místě nemohu zatajit skutečnost, že publikace přímo navazuje na již dříve vydaný titul s názvem „Lovectví“, který se před deseti lety setkal s nebývalým čtenářským ohlasem a který byl poměrně rychle vyprodán. Podobný osud doprovázel i jeho další, rozšířené vydání. Přestože kostra současné práce je té původní v mnohém podobná, přinesl uvedený časový odstup zcela logickou změnu

pohledu na celý obor, částečný vývoj související legislativy, další posun veřejného mínění, prudký rozvoj volnočasových aktivit obyvatelstva ve volné krajině i technologický pokrok. Všechny tyto vlivy se musely nutně odrazit i v tak konzervativním oboru, jakým je myslivost, resp. vlastní lov zvěře.

*Lovectví zaujímá v rámci ostatních mysliveckých disciplín poněkud zvláštní postavení. Přestože je vzájemná provázanost všech výše uvedených oborů mysliveckého vzdělávání obecně poměrně velká, zahrnuje právě lovectví skupinu poznatků, do kterých se přímo promítají prakticky využitelné informace **ze všech ostatních disciplín**. S ohledem na tuto skutečnost je koncipován i celý obsah této publikace. Její základ je pochopitelně postaven na poznatcích věnovaných speciálně vlastnímu lovu zvěře v současnosti. Nicméně se zde musíme v souhrnu zmínit o některých souvisejících údajích. Z tohoto důvodu v ní čtenář nalezne informace o aktuálních loveckých metodách, pomůckách a výbavě, specifikách lovu nejdůležitějších druhů zvěře či o jejich pobytových znacích. V průřezu se ale dotkneme také problematiky odhadu věku zvěře, zásad průběžného odstřelu, volby vhodného druhu lovecké zbraně, práce loveckých psů i mysliveckých tradic. Zcela specifickou bude zajisté kapitola věnovaná historickým metodám lovu, eventuálně zmínka o lovu těch druhů zvěře, které již z našeho území vymizely nebo které patří mezi přísně chráněné živočichy, jejichž obhospodařování lovem tedy dnes prakticky nepřipadá v úvahu.*

Všem čtenářům dohromady si dovoluji popřát, aby dokázali mezi předloženými informacemi najít ty, které nejlépe odpovídají jejich vkusu i momentálním potřebám.

Josef Drmota

STRUČNÝ POHLED DO HISTORIE LOVU ZVĚŘE

2

Lov spatřil světlo světa souběžně se zrodem lidské existence. Od prvopočátků doprovázel člověka jakožto základní způsob obstarávání potravy, aby se postupně měnil ve výsadu mocných, v zábavu zájmových skupin a v nástroj cílené správy přírodních zdrojů. Tato cesta trvala celá tisíciletí. Lov během nich podléhal stejně jako civilizace dobovým tlakům, vlivu politického ovzduší, sociální situaci i módním trendům. Jeho momentální forma a funkce byla vždy plně závislá na stupni rozvoje společnosti a na jejích technických možnostech.

Dějiny lidského rodu jsou dějinami dlouhého zápolení s okolním prostředím, jehož primárním smyslem a cílem vždy bylo **uspokojení základních životních potřeb**. Počátek vývoje lidstva (resp. člověka dnešního typu) lze v hrubých rysech datovat do období před 90 000 lety. Uvědomíme-li si, že teprve etapa přibližně posledních 7 000 let byla ve středoevropských podmínkách obdobím rolnickým, kdy si člověk osvojoval umění cílevědomého pěstování rostlin a domestikace zvířat, zůstává za námi více než dlouhá doba, kdy lov zvěře a sběr volně rostoucích plodin sehrávaly doslova existenční úlohu. Na jejich výsledcích byly životně závislé tehdejší populace a umění ulovit zvěř rozhodovalo o bytí či nebytí jednotlivců i celých skupin.

Je zřejmé, že pravěký lovec dělal pramalé rozdíly mezi věkem zvěře, pohlavím nebo jejími vývojovými stadii. Cílem všech jeho loveckých činností bylo maso, zčásti kůže, šlachy a kosti poskytující suroviny k výrobě nástrojů, oděvů či příbytků. Maso představovalo vítanou a hodnotnou složku jídelníčku, která znamenala záruku přežití. Není divu, že odvěká touha lovit, zmocňovat se zvěře, uspět v souboji s ní a uspokojit tak nejdůležitější požadavky, se jistě promítla do genetické výbavy všech lidí. S největší pravděpodobností můžeme právě zde nalézt pozůstatky loveckého pudu a loveckých vášní přenesené přes tisíce generací do povahy soudobého myslivce – potomka pravěkých lovců zvěře.

Měl-li člověk v loveckém snažení uspět a ulovit zejména zvěř velkou, nebezpečnou nebo rychlou, potřeboval k tomu nutně **vhodný nástroj**. Tím nástrojem se mu stala lovecká zbraň. Nejprve se jednalo o vržený kámen či ulomenou větev, později o hrubě opracovaný pěstní klín (obr. 1), obušek, naostřený

oštěp, prak a bumerang (málo známou skutečností je, že tato na svoji dobu účinná zbraň byla hojně používána i na evropském území). K nim se postupně přidávají další vynálezy, kterými byly dokonalé pazourkové a kostěné hroty, harpuny a vábničky (obr. 2). V historii lovu zvěře se velmi záhy uplatňují i dva nejpřevratnější objevy lidské historie – umění rozdělávat oheň a používat luk a šíp. Teprve tato zbraň konečně umožnila lovit

Obr. 1: Pazourkové pěstní klíny (expoze British National Museum, Londýn).